

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Revocatur, Primò, ob ingratitude[m] donatarij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

insinuat, etiam si donator dicat, se facere diversas donationes, quia adhuc est donatio excedens. Idem dic, si ejusmodi donatio sit diversarum rerum, ut si quis donaret equum, prædium, vestem, quæ quavis singulæ non excedant, excedunt tamen simul junctæ. Relege *l. Sancimus*, ubi Legillator hanc donationem pluribus factam insinuationi subiectam vult, & merito, quia sic depauperari etiam facile quis potest.

18. At verò, si successivo fiat pluribus, insinuatione non indiget, quia tunc verè sunt multæ donationes, quarum nulla, ut supponimus, excedit summam quingentorum solidorum. Rege Molinam, *d. 178*, & *Rebellum p. 2. lib. 18. q. 6. num. 7.* alioque apud Dianam *par. 8. tract. 6. ref. 48*.

19. Hinc, si quis donet censum, qui uno anno non excedit quingentos solidos, excedit autem unitum cum aliis annis, si quis, inquam, donet ejusmodi censum exigendum per multos annos, sed solum durante vita donatarii, vel ipsius donatoris, non indiget insinuatione, quia sic censetur multæ donationes distinctæ, cum enim vita possit durare solum per annum, modica judicanda est donatio, quæ sit certa, quæ autem correspondet aliis vitæ annis, cum sit certa, non est censenda vera donatio. Contra verò, si quis donet eundem censum exigendum à successoribus donatarii, & solvendum ab heredibus donatoris, ut etiam si quis donet eundem censum, determinando tot annos, quibus pensiones census excedant quingentos solidos, indiget insinuatione, quia tunc donatio præsumitur esse facta per modum unitus. Ita clarè decernit dicta *Lex Sancimus*, §. ult.

20. Quid tertio, si contra, hoc est, si multi, v. g. decem, aliquid mihi donent, eorum singulorum donatio non excedat, omnium verò excedat summam 500. solidorum?

Respondeo: Oñate *t. 2. de contr. tract. 10. d. 30. n. 139.* sic distinguit: Si ii decem, communicato consilio, donent uni tibi, insinuatione opus esse, quia est una donatio. Si verò singuli per se donent, insinuatione opus non esse, quia sic, sunt plures donationes. Hæc Oñate, nullam rationem, nec auctoritatem ullam afferens. Non est igitur approbandus, nisi forte loquatur de donatione facta à multis, qui constituunt unam personam moralem, ut, si Universitas, Civitas, Capitulum donaret; tunc enim esset verè una donatio. Quod autem, si secus intelligatur, approbandus non sit, patet, quia intentio legis est moderari effusas largitiones, hoc est, prodigalitatem ex parte donantis. At quæ effusio est, si mille, v. g. homines, communicato consilio, donent tibi singuli ex propriis bonis solidum unum?

CAPVT VI.

De Revocatione Donationis.

1. **A**D tres reducuntur causæ, ob quas, tum in foro conscientie, tum in foro externo revocari queat donatio (multò magis promissio donandi) siue solum acceptata, siue etiam omni ex parte completa per traditionem rem exhibitam. Prima causa est ob ingratitudinem. Secunda ob prolem, postea susceptam. Tertia, ob inofficiosam donationem. Breviter de singulis, nam quia satis plenè hæc causæ expenduntur à Jurisperitis, & Theolog. adductis à Delugo *d. 23. de iust. a. n. 167.* & Bonacina *d. 3. de contr. quæst. 13. part. ultim.* ideo in his operæ pretium nobis erit, necessaria dumtaxat afferre, cætera refecare.

§. I. Revocatio Donationis liberalis ob ingratitudinem Donatarii.

1. **H**ujusmodi ingratitudinem, quæ concedit facultatem revocandi rem donatam, & quidem etiam,

teste Dicaft. Molin. aliisque citatis à Diana *8. n. 167.* fructuum ex ipsa perceptorum post lris constitutionem.

2. Primò, quando donatarius atrociter ingratum est injuriis, ut, si, v. g. cornua ad donatorem affigat.

3. Secundò, quando manus impias insint in donatorem.

Tertio, quando notabile, & grave eidem detrimtum facit.

4. Quartò, quando vitæ periculum, siue per se, siue per alium eidem affert.

5. Quintò, quando donatarius non vult implere premissa, sub quibus donans rem fore donavit. Vnde amen, quæ dicam *n. 13.*

6. Nota primò, hanc revocationem ob ingratitudinem habere locum etiam in Legato, teste Molin. *l. 1. v. Legatum*, Bonac. *de contr. d. 3. q. 13. p. ult. §. 1.* Molin. Legatarius injuriis atrociter esset Testatori, v. g. nolendo dicti Testatoris uxorem, &c.

7. Nota secundò, in prædictis committendis, si in culpa esse donatarium: Unde, si iustus, v. g. donatarius donatorem homicidam accuset, si iustus suum reprobam quamvis cum damno donatoris, si iustus, ut se defendens, donatorem occidat, &c. non potest ipsi revocari donatio, quia, ubi non adest culpa, nec ulla debet poena.

8. Nota tertio, ejusmodi ingratitudo debet esse coram iudice certo probari. Donec ergo quis condemnatus à iudice, poterit sibi retinere donatam, nec poterit donatarius ex se illa reassumere, nec si extra iudicium, sententiam petat, poterit obligare donatarium ad reddendam. Ita Delugo, Mol. Fagund. alique excepti à Diana *p. 2. n. 1. ref. 58.* Ratio est, quia ad poenam non obligatur quis post sententiam iudicis.

9. Illud concederem cum Lessio, ac Rebello, quæ sequitur, adducitque Bonac. *l. c. p. ult. n. 8.* cum qui poenam rem donare, nec dum illam tradidit, posse non iudicare ac sibi retinere, si promissarius aliquam ingratam actionem ex prædictis contraxit, nec aliud exiit leuandum, quia certe non videtur, se voluisse obligare ad reddendam rem promissam in tanta ingratitudinis circumstantia.

10. Dicaftill. *l. 2. tr. 5. d. 1. d. 7. num. 107. & 110.* apud Dianam *l. c.* tamen sustinet, si aperte constet de ingratitudine donatarii, posse donantem ex se reassumere rem donatam, occulteque compensare, quia tota via potius revocandi fundatur in defectu conditionis implicitæ, quæ posita in donatione, id est, si donatarius ingratum non committeret: quæ certe sententia non est improbabilis.

11. Nota quartò, quid, si ingratitudo æqualis, vel gravius committatur à donatario, præter eas quinque, quæ modò numeravimus, eodem modo poterit donatarius donator revocare?

Respondeo, eodem modo, putant plures apud Molin. *d. 281. n. 8.* quod etiam amplectitur Diana *p. 2. n. 167.* sed ipse Mol. Rebell. Turri. apud Delugo, *l. c. n. 173.* id quaquam concedunt, nam hæc potestas revocandi donationem, cum sit ex probabiliori opinione solum de jure positivo Legum, non verò de jure nature, siue odiosa, solum restringenda est ad expressa à legibus. Non ita diceret Dicaftillus, qui modò fundavit revocationem ejusmodi revocationis ob ingratitudinem in expressa implicita conditione: *Nisi Donatarius ingratum committeret.*

12. Illud ego noto, esse tam amplam sententiam enunciatam *num. 3.* ut plures comprehendat ex illis, quæ in similes fortasse vocares, sed illæ verè sunt ex expressis accuratius expendantur.

13. Denique, si donans, cognita injuriâ, dum vitæ donationem non revocavit à donatario modis dictis ingrato, nec revocare inceperit, iudicari possit, factam esse revocationem.

remissionem à donante, quod distinctius vide apud Mol. d. 281.

14. Si solum fuit res promissa, & nondum tradita, posse in foro conscientie, cessante scandalo, non tradi ob æquivalentes causas ingratitudinis, concedit Rebell. g. 9. n. 9. quia præsumi potest donatorem potius noluisse rem tradere, quam obligare rem suam in casu tantæ ingratitudinis: id, quod firmat, quæ n. 9. dicta sunt.

15. Nota quintò, hanc potestatem revocandi non habere locum in donationibus factis Ecclesiæ, nam quamvis ejus Prelatus ingratulus sit, nihil nocere poterit donationi, quæ non ipsi, sed Deo facta est, qui certè ingratulus esse non potest. Ita Vadius, Laym. Hurt. Delug. Dicastil, alique apud Dianam p. 8. tr. 6. res. 56. contra Fa-gond. ibid. citatum. Quod si onus à donante donatarius ipsi Ecclesiæ impositum non adimplet, cogi poterit à legitimo Superiore, ut adimpleat, non verò ut restituat donata.

16. Denique posset hic quæri, utrum potestas revocandi donationem in dictis casibus transeat ad heredes? Verum eadem potestas adsit in donatione remuneratoria? Verum eadem adsit in donatione Beneficiorum Ecclesiasticorum? Verum eadem adsit in matre respectu filii, vel in Patrono respectu liberi? Verum, hæc dilucidè tractata habes apud Doctores citatos, & breviter collectos apud Delugo l. c. Mol. l. c. Vide etiam Dianam, p. 8. tr. 6. res. 117. quoad donationem remuneratiam; Quoad quæcumque autem donationem ex causa, vide apud Martium Cutellier. i. de Donat. disc. 3. part. 4. initio. Rursus, An donator possit revocare donationem ex eo, quod donatarius non aliat donatorem jam lapsum in pauperiæm? & an Pater ob causas supradictas possit revocare datam Filie, dum vivit ejusdem filie Maritus, vel eo mortuo, si extent filii? sed hæc clare habes apud eundem Dianam l. c. res. 55.

Denique, Quid, si donator juravit se renunciare huic potestati revocandi ex ingratitudine? Verum, ex supradictis c. 4. n. 4. tunc non posse revocare; colliges ex mea sententia.

§. II. Revocatio ob filios, post Donationem susceptam.

1. Ex quæ disponit donationem revocari ob susceptos filios, loquitur quidem de libertis, sed Doctores apud Dianam p. 8. tr. 6. res. 63. sive ob identitatem rationis, sive ob contextus variarum legum extendunt ad alios quoscunque. Verba Legis hæc sunt, L. Si unquam, C. de revocand. Donat.

Si unquam libertis Patronus filios non habens bona omnia, vel partem aliquam facultatum fuerit donatione largitus, & postea susceperit liberos, totum ad ipsum revertatur.

Merito quidem, quia non præsumitur velle quis, etiam si juraverit, donare rem notabilem aliis (nam excipientes sunt res levioris momenti) in eo casu, quo propriam sobolem nascatur, sive illam de novo suscipiat, sive de novo cognoscat, esse suam: nam semper ejusmodi donationes imbibunt conditionem, si mihi filius non adsit. Quare tunc donatio erit in totum revocanda, si facta fuit extraneo, nam, si facta fuerit uni ex filiis, dicam num. 14.

2. Adverte tamen donationem factam Ecclesiæ non revocari in totum, sed solum, quoad legitimam filii, vel filiorum. Adverte item, idem esse, quando quis juravit, non revocaturum donationem; tunc enim solum, quoad legitimam, erit revocanda; quia cum de aliis portionibus possit Pater ad libitum disponere, & sine peccato, ut hic omnino est supponendum, juramentum, quoad ipsas validum est, & observandum per dicta c. 4. §. 4.

3. Verum, non revocatur donatio, quando suscipiuntur filii spurii, vel non legitimi, quia dicta L. si unquam, semper loquitur de filiis legitimis.

4. Quid, si legitimentur per subsequens Matrimonium? Respondeo, revocari, quia hi sunt perfectissimè legiti-

5. Quid, si legitimentur per Principis privilegium? Respondeo, Dicastillus negat revocari, quia is, ait, non est perfectè legitimus, Hurtados tamen, & merito, docet, revocari, quia is gaudet omnibus privilegiis filii legitimi.

6. An dicta dispositio revocandi donationem ob prolem susceptam, locum habeat in donatione remuneratoria?

Respondeo, cum Mar. Cutell. tom. 1. de Donat. disc. 2. part. 13. Vide etiam Dianam p. 8. tr. 6. res. 63. negativè, quia hæc, ut toties dictum est, non est pura donatio, de qua loquitur dicta L. si unquam.

7. An quando proles præcogitata fuit, & nihilominus donatio fuit facta, ea sit revocanda?

Respondeo, Aliqui, ut Hurt. & Rebell. apud Dianam l. c. res. 59. putant non esse revocandam, quia favor (inquit) hujus legis factus est Patri, & ideo illum renunciare poterit. Alii, ut Vadig. Dicastil, Delago apud eundem, quibus adde Cutell. i. 2. de Donat. disc. 3. spec. 3. censent, esse revocandam, quia, contra putant, favorem hujus Legis factum esse filiis.

8. An reviviscat donatio, si filius de novo susceptus moriatur?

Respondeo, reviviscere saltem communiter, docet Delugo, d. 23. de Inst. à num. 180. quia intentio donatoris, semper præsumitur esse, ut donatio constet, si filiis, vel nepotibus non præjudicat. Non reviviscere, tenet Dicastil, apud Dianam l. c. tr. 6. citantem Hart. & Rebell. quia donatio, inquit, semel extincta per susceptum filium, non potest iterum vivere sine novo consensu donatoris.

9. Nota denique, donatarius, supervenientibus donatoris filiis, teneri in conscientia restituere res donatas, si à donatore etiam extra judicium ex repetantur, quia hæc non est pœna, ut erat ob ingratitudinem, sed est dispositio iuris irritans omnino donationem. Si tamen donator non petat, cum possit, poterunt res donatæ retineri ex eo capite, quod tunc donator præsumitur condonare, ut modò similiter diximus supra cap. 4. §. 3. n. 1. & docet etiam Lessius, l. 2. cap. 18. dub. 14. num. 100.

10. Excipe semper ex regulis universalibus restitutionis, nisi bona fide donatarius res acceperit, bonaque item fide non factus locupletior, consumpsit, ut notat rectè Delugo, d. 24. de Inst. n. 218.

Dubium incidens: An Testamentum, & Legata intelligantur revocata ob susceptam, vel de novo cognitam prolem?

11. Eo ipso revocatum intelligi Testamentum, quoad institutionem hæredis, certum est. Sed quid, quoad legata?

Respondeo: Idem dicendum, ut docet tanquam probabilius, Sanch. l. 4. consil. c. 1. §. 2. num. 4. & merito, nam, cum legata sint veluti donationes quædam, ratio, quæ probat, superveniente filio, rescindi donationem, arget, & in Legatis. Est autem in legatis illa exceptio, ut ea legata sustinenda sint, quæ verosimiliter (id, quod ex conjecturis est colligendum) ipse Pater adhuc fecisset, natis, vel cognitis de novo filiis. Ita idem Sanch. cum pluribus, quibus adde Molin. d. 175. §. Intelligendum præterea.

12. Si supervivat Pater post natos, vel cognitos filios, & tamen Testamentum nequaquam revocet, putant aliqui, non intelligi revocatum, quia, si potuit (alunt) & noluit, signum dat, volendi in eo perseverare. Alii tamen cum eodem Sanch. l. c. n. 10. inquirunt, intelligi revocatum. Sed melius distinguendum cum Delugo, d. 14. de Inst. n. 53. Si enim ad sunt conjecturæ, non revocatum expresse fuisse à Patre Testamentum, quia expectabat forte tempus aptius revocandi, sed repente mortuus est, utique revocatum intelligitur. Si verò adsint conjecturæ prædictæ perseverantiæ, non erit revocatum.

Hh

13. Denique

Part III.